

Mellem Huntington og Fukuyama: Civilisationskamp eller liberalt demokrati

Af Mads Fleckner

„det er blevet sagt, at dette er et sammenstød mellem civilisationer; jeg siger det er et sammenstød for civilisationer.” Således faldt ordene fra præsident Bush i en TV-tale til nationen i sensommeren. Med tydelig reference til Harvard professoren Samuel P. Huntingtons stærkt omdiskuteret værk 'Clash of Civilizations' fra 1996, og lettere omskrevet så den passede til den nuværende politiske dagsorden i det hvide hus, fandt top-akademikerens kontroversielle synspunkter vej til verdens mest magtfulde embede.

Det er ikke sikkert at Huntington får solgt flere eksemplarer af sin bog, ligeså tvivlsomt som det er sandt, at, kampen for amerikaneres sikkerhed bliver udkæmpet i Bagdads gader”, men den 11. september og efterfølgende terrorhandlinger på vestlig grund har nærmest som et profeti pustet nyt liv i Huntingtons værk, der forudser, at verden efter den kolde krigs afslutning vil blive domineret af sammenstød mellem de otte store tilbageblevne civilisationer i verden; her ikke mindst den islamiske som han giver topkarakter for at have flest konfliktfyldte relationer til sin omverden. Ifølge Huntington vil det i højere grad være kulturelle forskelligheder, - herunder religion - der vil føre til sammenstød mellem grupper og nationer, og brudfladerne mellem disse civilisationer vil huse konflikterne.

Nogle år tidligere og få måneder efter murens fald i 1989 udgav en anden matador inden for international politik et værk, som har fået ligeså meget omtale - Francis Fukuyamas 'End of History'. Han spåede nærmest det modsatte. Verden har sluppet sit tag i de store ideologier, og vil i stigende grad bevæge sig i retning af modellen for liberale demokratier.

Måske ingen af dem har uret, men blot har ret på hvert deres plan. Huntington går i dybden med geografien og kulturen, hvor Fukuyama bevæger sig på det overordnede filosofiske plan.

Men sammenstød er der, og de er i stigende grad blevet en del af mediebilledet og den politiske debat. I takt med indvandringen, og dermed blandingen af forskellige kulturer bliver disse forskelle og deres indbyrdes konflikter mere synlige, og grænserne mellem dem hårdt optrukne. Med integration som nøgleord som en garant for velfærdsstaten og fordelingsspørgsmålet ramler det spirende multikulturelle Danmark ind i en globaliseret verden, hvor de udenlandske konfliktfronter bliver repræsenteret af herboende repræsentanter, der på diasporatisk vis danner bro mellem civilisationerne, og således blander de kulturelle kort.

Stereotyperne er mange ligesom misforståelserne er det, og bidrager alle til et stigmatiseret billede af en overrepræsenteret befolkningsgruppe i indvandredebilledet.

Den evigt stenkastende dreng på Vestbredden, eller den dusørudlovende opildnende mufti med det hennafarvede skæg, bliver pludseligt repræsenteret af kioskejeren eller pizzamanden.

Ligeså lidt som kampen for demokrati kan udkæmpes i Bagdads gader, og ligeså meget som den tidligere neokonservative Fukuyama har taget afstand fra promovningen af politisk idealistiske dyder som menneskerettigheder, demokrati og lighed ved hjælp af kanonløbet, er der tale om en ny æra for storpolitikken. Ligeledes er Danmark under forandring.

Hvor Huntington konstaterer en nuværende problemstilling, hvori kulturargumenter i stigende grad har afløst de store politiske idealismer, og bliver anvendt i kampen om sandhedsdagsordnerne, kan Fukuyamas liberalisme iklædt markedsøkonomiske kræfter blive den afgørende opblødende faktor, der forhindrer øgede spændinger og konfliktfyldte forhold mellem et gradvist splittet og mere polariseret vestligt samfund, hvori flere forskellige kulturer lever stadigt tættere på hinanden.

Vi har ikke i Danmark oplevet et gennemført terrorangreb med islamistisk oprindelse endnu, og spørgsmålet er, om en succesfuld integrationspolitik vil kunne forhindre dette, eller om de tiltag der herhjemme bliver gjort, ender op med at være dråber i havet mod de store og afgørende slag, der finder sted på den internationale scene.

Publiceret af Det danske Fredsakademi marts 2007.